

Lekcja 5

**Temat: Ofiarność wobec ojczyzny
ukazana w wierszu Jana Lechonia
pt. "Przypowieść".**

<https://www.youtube.com/watch?v=M7MSG4Q-4as>

► JAN LECHOŃ „PRZYPowieść”

- Żołnierz, który zostawił ślady swojej stopy
Na wszystkich niedostępnych drogach Europy,
Szedł naprzód, gdy nie mogli najbardziej zajadli,
I wdzierał się na szczyty, z których inni spadli,
Zdobyszy wolność innym dłońmi skrawionemi,
Dowiedział się nareszcie, że sam nie ma ziemi.
I wtedy ktoś rozumny, nie rozumny szalem,
Powiedział mu: "Od dawna wszystko to wiedziałem,
Wiedziałem, że nikt twoich ran ci nie odwdzięczy,
Bo czym krew, co płynie, przy złocie, co brzęczy,
I nigdy nikt nie liczył leżących w mogile,
Bo czym jest duch anielski przy szatańskiej sile?
Jak żal mi, że ci oczy nareszcie otwarto!
I powiedz sam mi teraz, czy to było warto."
A żołnierz milczał chwilę i ujrzał w tej chwili
Tych wszystkich, którzy legli w cudzoziemskim grobie,
Co mówili: "Wrócimy", nie myśląc o sobie.
I widzi jakichś jeźdźców w tumanach kurzawy,
I słyszy dźwięk mazurka i tłumu wołanie.
Dąbrowski z ziemi włoskiej wraca do Warszawy.
"Czy warto...?" Odpowiedział: "Ach! śmieszne pytanie!

➤ KTO MÓWI?

➤ DO KOGO?

➤ O CZYM MÓWI? (SYTUACJA LIRYCZNA)

➤ JAKIEGO CZASU UZYWA?

➤ JAKIE EMOCJE MU TOWARZYSZĄ?

➤ Jakie cechy można wg Ciebie przypisać każdemu z rozmówców?

➤ Co wspomina żołnierz? Jakie wartości można mu przypisać?

➤ Zinterpretuj ostatnią wypowiedź żołnierza. Jak charakteryzuje ona obu bohaterów?

UZUPEŁNIJ TABELKĘ PONIŻSZYMI OKRESLENIAMI:

REALISTA, WALCZYŁ ZA OJCZYZNĘ, NIE MA DOŚWIADCZENIA ŻYCIOWEGO,
WIDZIAŁ ŚMIERĆ WSPÓŁTOWARZYSZY BRONI, CZŁOWIEK ROZUMNY, MĄDRY,
ODWIEDZIŁ RÓŻNE ZAKĄTKI EUROPY, MA OGROMNE DOŚWIADCZENIE ŻYCIOWE,
MYŚLI LOGICZNIE, IDEALISTA, JEST ODWAŻNY

ŻOŁNIERZ	KTOŚ

Przypowieść – to utwór narracyjny, krótka opowieść, która jest ilustracją ukrytej w niej mądrości. Czyli przedstawione postacie i wydarzenia nie są tak naprawdę najważniejsze, lecz funkcjonują jako przykłady uniwersalnych praw, ukrytych przesłań. Oznacza to, że prosta, uboga fabuła jest tylko ilustracją, obrazkiem, który ukazuje głębsze treści. Właściwa interpretacja przypowieści wymaga, aby przejść od jej znaczenia dosłownego (widocznego na pierwszy rzut oka) do znaczenia ukrytego.

Cechy przypowieści:

- obrazowa, prosta fabuła,
- przedstawia zdarzenia codzienne, znajome odbiorcom,
- opisuje je w sposób prosty,
- ma dwie warstwy, dwa znaczenia: zewnętrzne (bezpośrednie) – to, o którym opowiada, i ukryte, pośrednie przesłanie, głębszą naukę,
- często operuje nośną maksymą, przysłowiem wyrażającym myśl, np.: Pierwsi będą ostatnimi, a ostatni pierwszymi (Przypowieść o robotnikach w winnicy).

Elementy charakterystyczne dla przypowieści w wierszu Jana Lechonia:

Omów budowę wiersza:

LICZBA STROF

LICZBA WERSÓW W STROFIE

LICZBA SYLAB W KAŻDYM WERSIE

RYMY

**UZUPEŁNIJ TABELĘ ODPOWIEDNIMI ŚRODKAMI STYLISTYCZNYMI:
PYTANIA RETORYCZNE, POWTÓRZENIA, EPITETY, WYLICZENIA**

	„Czy warto..?”, „Bo czym jest duch anielski przy szatańskiej sile?”
	„rozumny”, „wiedziałem”, „chwila”
	„duch anielski”, „śmieszne pytanie”
	„duch anielski”, „śmieszne pytanie”

Wiersz Lechonia został poświęcony wszystkim bezimiennym [] którzy walczyli na różnych frontach [] nie tylko za swoją wolność, ale też innych narodów. Przelewali oni krew, poświęcali swoje życie, po to, aby na końcu się dowiedzieć, że za nich nikt nie postanowił [] "Rozumny", który zwraca się w tekście do żołnierza, uważa, że w świecie liczy się bardziej [] niż poświęcenie i że to było oczywiste, że walczącym i poległym bohaterom nikt nie będzie chciał się odwdzięczyć. W tekście pada pytanie: "czy było warto?". Żołnierz przypomina sobie tych, którzy polegli, nie wrócili do [] Słyszy dźwięk polskiego [] nawołującego do walki i nie ma wątpliwości, że warto było walczyć o []. Autor chce pouczyć [] że wartości takie jak: patriotyzm, ofiarność i poświęcenie są ponadczasowe i []